

วัดหงษาราม จังหวัดปัตตานี

ที่ตั้งและสถานภาพ

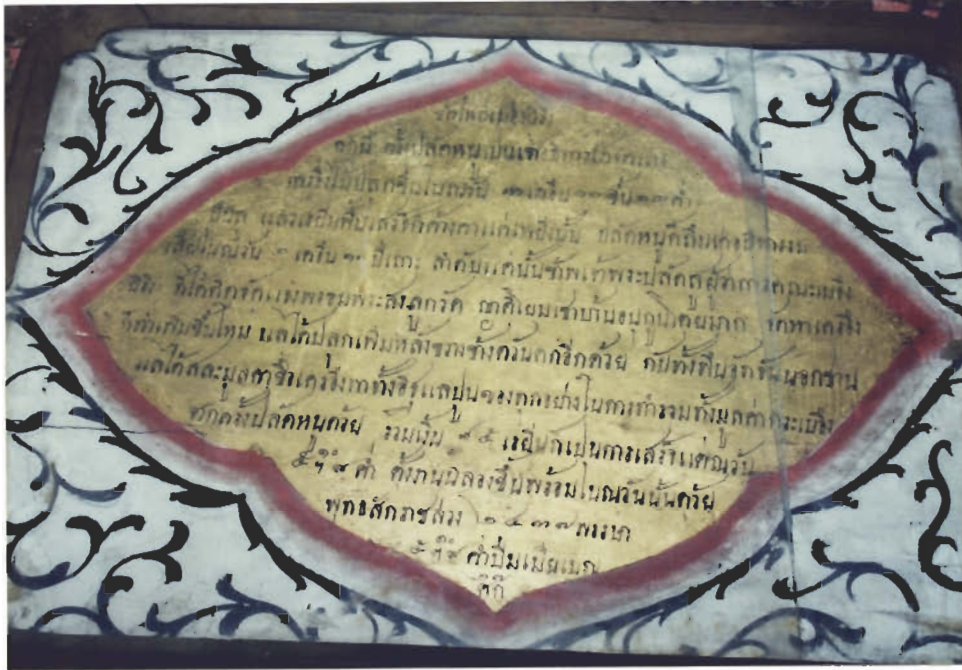
วัดหงษารามตั้งอยู่เลขที่ ๒๕ หมู่ที่ ๑ บ้านท่าข้าม ตำบลท่าข้าม อำเภอปะนาเระ จังหวัดปัตตานี สังกัดคณะสงฆ์ธรรมยุต ปัจจุบันเป็นวัดราษฎร์

เนื้อที่

วัดหงษารามมีเนื้อที่ตั้งวัดทั้งหมด ๕๑ ไร่ ๔๘ ตารางวา
มีธรณีสงฆ์ ๑๕ แปลง เนื้อที่ ๑๗ ไร่ ๑ งาน ๗๗ ตารางวา

ประวัติความเป็นมา

วัดหงษารามสร้างเมื่อประมาณปี พ.ศ. ๒๒๐๐ ชาวบ้านเรียกกันว่าวัดใหม่ เพราะย้ายมาตั้งขึ้นใหม่จากวัดเดิมชื่อว่าวัดท่ากุน ใกล้อำเภอยะหริ่ง และอยู่บริเวณใกล้เคียงกับวัดทุ่งคา แต่เดิมวัดใหม่สังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย ต่อมาได้มีพระภิกษุสังกัดคณะสงฆ์ธรรมยุตได้เข้ามาพำนักและได้เปลี่ยนสังกัดเป็นธรรมยุต จากหลักฐานที่ปรากฏชัดเจนในจารึกการสร้างกุฏิไม้ ๓ หลังของวัดใหม่ เมื่อวันที่ ๘ ตุลาคม พ.ศ.

จารึกการสร้างกุฎิสามหลัง

๒๔๓๒ ในสมัยพระปลัดหนูเป็นเจ้าอาวาส และเมื่อสร้างเสร็จได้จัดงานฉลองสมโภชกุฎิ ในวันที่ ๑๒ กรกฎาคม พ.ศ.๒๔๓๗ สมัยพระปลัดสุ เป็นเจ้าอาวาส ดังในจารึกเขียนไว้ว่า

“วัดใหม่เมืองยี่ริง กุฎินี้ครั้งปลัดหนูเป็นเจ้าอธิการได้จัดแจง เครื่องไม้ปลูกขึ้นใน ณ วัน ๓ เดือน ๑๑ ขึ้น ๑๓ ค่ำ ปีมะเมีย แล้วเรียบพื้นเสร็จก็ค้างคาแต่เพียงนั้น ปลัดหนูถึงแก่อนิจกรรมเสียใน ณ วัน ๒ เดือน ๑๑ ปีเถาะ ลำดับนั้นข้าพเจ้าพระปลัดสุ ผู้ว่าการคณะเมืองยี่ริง ก็ได้คิดจัดแจงพร้อมพระสงฆ์ ลูกวัด ญาติโยม ชาวบ้าน อนุกุลโดยมากจัดหาเครื่องก็จัดหาเพิ่มขึ้นใหม่ แลได้ปลูกเพิ่มหลังขวาง ข้างตะวันตกอีกด้วย กับทั้งพื้นอัฒจรรย์นอกชานแลได้สละมูลค่าซื้อเครื่องทาทั้งอิฐและปูนของทุกอย่างในการทำรวมมูลค่ากระเบื้อง จากครั้งปลัดหนูด้วยรวมเงิน ๙๕ เหรียญ ก็เป็นการสร้างแต่ ณ วัน ๕ ๑ ค่ำ ตั้งงานฉลองขึ้นพร้อมใน ณ วันนั้นด้วย พุทธศักราชล่วง ๒๔๓๗ ๕ ๑ ค่ำ ปีมะเมีย เบญจศก ๒๗ ”

ในหลักฐานการจัดการคณะสงฆ์ในปี พ.ศ. ๒๔๓๐ พระครูธรรมโมลี (กิมเส็ง) วัดมัทธิมาวาส เมืองสงขลาได้มาจัดการคณะสงฆ์หัวเมืองปัตตานี ได้ตั้งพระอธิการนุ้ย วัดมะปรางทอง (วัดบ้านนอก) เป็นพระครูธรรมวิโรจน์ เจ้าคณะใหญ่เมืองยะหริ่งและเลือกพระฐานานุกรม ๕ ตำแหน่งตามอัยยาศัยของเจ้าคณะใหญ่ หลักฐานกล่าวถึงวัดใหม่ในปีนี้ว่า พระอธิการสุ วัดใหม่เป็นที่พระสมุห์ของเจ้าคณะใหญ่เมืองยะหริ่ง

เมื่อปี พ.ศ. ๒๔๔๒ เมื่อพระรัตนธัมมณี (ม่วง รตนธโช) เจ้าคณะมณฑลนครศรีธรรมราชและปัตตานีได้มาตรวจตราคณะสงฆ์และได้จำวัดที่วัดใหม่ ได้เปลี่ยนชื่อวัดใหม่ว่า วัดท่าข้าม ตามชื่อหมู่บ้าน

ต่อมาเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๔๕ พระปลัดแดง อินทวิไล ซึ่งเป็นพระภิกษุสังกัดคณะสงฆ์ธรรมยุต เข้ามาพำนักที่วัดท่าข้าม นับแต่นั้นมาวัดท่าข้ามก็สังกัดคณะสงฆ์ธรรมยุตและต่อมาพระปลัดแดงได้เปลี่ยนชื่อวัดเป็นวัดหงสาวราม เพราะเนื้อที่วัดมีลักษณะเป็นรูปหงส์ขนาดใหญ่ และหมู่บ้านแถบนี้มีชื่อเกี่ยวข้องกับหงส์ เช่น บ้านตางหงส์ บ้านนองหงส์ ที่สำคัญที่สุดหน้าวัดมีเสาหงส์ขนาดใหญ่ซึ่งปัจจุบันชำรุดหมดแล้ว เท่าที่ปรากฏหลักฐานวัดแถบจังหวัดชายแดนภาคใต้มีเสาหงส์เกือบทุกวัด

เมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๓ พระครูพุทธวิโรกร (ยก พุทธวิโร) ได้เปิดสอนพระปริยัติธรรมแผนกธรรมขึ้น

เมื่อวันที่ ๑๐ พฤศจิกายน พ.ศ. ๒๕๑๕ วัดหงสาวรามได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา มีเขตวิสุงคามสีมากว้าง ๔๐ เมตร ยาว ๘๐ เมตร

เมื่อวันที่ ๒ กันยายน พ.ศ. ๒๕๒๐ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช เสด็จพร้อมด้วยสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ทรงยกช่อฟ้าอุโบสถ เมื่อวันที่ ๕ มิถุนายน พ.ศ. ๒๕๒๖ วัดหงสาวรามได้จัดผูกพัทธสีมา

ลำดับเจ้าอาวาสเท่าที่มีหลักฐานปรากฏ

๑. พระปลัดหนู	พ.ศ. - ๒๔๓๔
๒. พระปลัดสุ	พ.ศ. ๒๕๓๔ -
๓. พระปลัดแดง อินทวิไล	พ.ศ. ๒๔๔๕ - ๒๔๖๘
๔. พระครูพุทธวิริยากร (ยก พุทธวีโร)	พ.ศ. ๒๔๖๘ - ๒๕๑๒
๕. พระครูสุทธิกาญจนภาส (จันทอง กาญจน)	พ.ศ. ๒๕๑๒ - ปัจจุบัน

ปูชนียสถาน ปูชนียวัตถุ และถาวรวัตถุของวัดหงสาวราม

๑. อุโบสถ

วางศิลาฤกษ์เมื่อวันที่ ๒๗ มกราคม พ.ศ. ๒๕๑๔ อำนวยการสร้างโดยพระครูสุทธิกาญจนภาส โครงสร้างทรงไทยแบบคอนกรีตเสริมเหล็กขนาดกว้าง ๗.๕๐ เมตร ยาว ๑๗.๕๐ เมตร หลังคา ๓ ชั้น หน้าบันมีพระปรมาภิไธยย่อ ภปร. หน้าประตูอุโบสถมีรูปยักษ์ถือกระบองเฝ้าประตู อุโบสถแห่งนี้สร้างเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๒๐ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช เสด็จพร้อมด้วยสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ ทรงยกช่อฟ้าอุโบสถวัดหงสาวรามวันที่ ๒๐ กันยายน พ.ศ. ๒๕๒๐

พระปรางค์หลังอุโบสถ

๒. พระปรางค์

ไม่ปรากฏปีที่สร้าง พระครูสุทธิกาญจนภาส กล่าวว่า เป็นของโบราณอยู่คู่กับวัดตั้งแต่ยังสังกัดคณะสงฆ์มหานิกาย สันนิษฐานว่าน่าจะเป็นการสร้างเพื่อบรรจุอัฐิของพระปลัดหนู หรือพระปลัดสุ รูปใดรูปหนึ่งหรือทั้งสองรูป ลักษณะของพระปรางค์สร้างแบบก่ออิฐถือปูน มีการปั้นลวดลายกนกดี วยปูนประดิษฐานอยู่หลังอุโบสถ

๓. กุฏิไม้ทรงไทยสามหลัง

สร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๔๓๒ โดยพระปลัดหนู เจ้าอาวาสวัดใหม่ซึ่งมรณะภาพในปี พ.ศ. ๒๔๓๔ พระปลัดสุ เจ้าอาวาสรูปต่อมาได้สร้างเพิ่มเติมจนเสร็จในปี พ.ศ. ๒๔๓๗ (รายละเอียดอยู่ในจารึกการสร้างกุฏิ)

ลักษณะกุฏิเป็นเรือนแฝดสร้างตามทิศเหนือทิศใต้และมีเรือนขวางทิศตะวันตกอีก ๑ หลัง ภายในมีการแกะสลักไม้ลวดลายสวยงามเป็นศิลปะแบบจีน ไทยพุทธ ไทยมุสลิม มีลายดอกไม้ ภาพสัตว์ กรอบประตูแกะเป็นนายทวารบาล ที่คอสองเพดาน ระเบียงและฝาผนังมีภาพจิตรกรรมพุทธประวัติและชาดกเขียนด้วยฝีมือช่างพื้นบ้าน

กุฏิไม้ทรงไทยสามหลัง

ภาพจิตรกรรมพระพุทธประวัติ ตอนเจ้าชายสิทธัตถะเสด็จออกผนวช

พระอินทร์ทรงตีพิณสามสาย ถวายพระพุทธเจ้า

ภาพจิตรกรรมเรื่องมขมาณพ

๔. ศาลาสถูปบรรจจุลฐิและรูปเหมือนอดีตเจ้าอาวาส

ไม่ปรากฏปีที่สร้าง แต่สร้างขึ้นในสมัยพระครูสุทธิกาญจนภาส ภายในมีสถูปบรรจจุลฐิและรูปเหมือนพระปลัดแดง อินทวิไล และพระครูพุทธวิรากร (ยก พุทธวีโร)

ศาลาสถูปบรรจจุลฐิและรูปเหมือนอดีตเจ้าอาวาส

๕. โรงธรรมศาลา

สร้างเมื่อ พ.ศ. ๒๔๗๐ โดยพระนุ้ย นิฎฐิ, พระพรหม, พระหนู, พระกิม ลักษณะเป็นศาลายกพื้นทำด้วยไม้ทั้งหลัง กว้าง ๘.๕๐ เมตร ยาว ๑๓ เมตร

โรงเรียนศาลา

๖. หอระฆัง
สร้างเมื่อ พ.ศ.
๒๕๑๔ โดยพ่อขุนรักษ์

๗. ศาลาโรงเรียนวัด

ไม้ปรากฏปีที่สร้าง เป็นศาลาไม้ยกพื้นมีบันไดสามทาง ในอดีตใช้เป็นอาคารเรียนหนังสือของเด็กในตำบลท่าข้าม อำเภอปะนาเระ

๘. ศาลาพักร้อน

ไม่ปรากฏหลักฐานการสร้าง แต่สันนิษฐานกันว่าอายุเกินกว่า ๑๐๐ ปี สร้างด้วยไม้ทั้งหลัง เสาทั้งสี่แกะเป็นรูปบัวตรงหัวเสา หลังคามุงด้วยกระเบื้องดิน นับได้ว่าเป็นลักษณะทางสถาปัตยกรรมสวยงามนักรูปแบบหนึ่ง

วัดหงสาวรมีกุฏิไม้ยกพื้นจำนวน ๘ หลัง หอฉัน ๑ หลัง เมรุ ๑ หลัง
พระภิกษุจำพรรษาปี พ.ศ. ๒๕๔๑ จำนวน ๒ รูป

ไม้แกะเป็นรูปนาย
ทวารบาล

